

v pouhou dočasnou újmu osobní svobody, spojenou s event. povinností insolventního dlužníka odpracovati dluh. V moderních právech pak je vylučována osobní exekuce z civilního řízení soudního vůbec, obmezována jsouc na pole procesu trestního. Exekuční prostředky třídí spisovatel podle účinku na ty, které dlužníka zbavují života, které jej omezují na svobodě a které mu způsobují újmu na cti. V podané studii obírá se toliko prvními dvěma skupinami, kdežto exek. prostředkům, způsobujícím újmu na cti — k níž patří hlavně láni, vyvolávání a trhový pňhon — věnována bude část druhá. Probíraje jednotlivé formy exekučních prostředků starého práva zenského, jedná nejprve o zabití pro dluhy. Vyslovuje domněnku, že institut tento českému právu nikdy nebyl vlastní. Z exekučních prostředků, omezujících svobodu dlužníkovu, zvláštní pozornost věnuje zbavení svobody pro dluhy, obecně zvanému „otroctví pro dluhy“, jakési římské „capitis deminutio“. Z ní vyvinuly se postupně další formy osobní exekuce, časem různé v Čechách a na Moravě, a sice: stavování (obstávka, stavuňk či arřestace), původně institut práva městského, pňhon zatkní, zatykačí list — zvaný též „zatykač“ — konečně vězení pro dluhy, v Čechách přesně formulované teprve Obnoveným zřizením. Na Moravě plného významu nedosáhlo. Obnovené zřizení moravské místo něho mluví o pňhonu zatkní, kladouc jej na roveň zatykači. Nebylo toho také potřebí, neboť pod vlivem recepce ujímá se zde znenáhla institut „ležení“ (obstadium, Einlager), později hojně užívaný. V Čechách naproti tomu plně opanovalo „vězení pro dluhy“. Bylo pro ně vyhrazeno dokonce zvláštní vězení. Umístěno bylo pod správou místopukrabího na hradě pražském. Používalo k němu původně věži Černé, vedle východní brány pražského hradu; později za vězení upravena Daliborka. Urozenější vězňeni ve věži Bílé, neboli Mihuice. Dle Obnoveného zřizení všichni bez rozdílu v Daliborce. Ženy vězňeny bývaly ve zvláštní cele kláštera svatojirského. K žádosti vězňu používalo pro vězení v letech 1574—6 také několika soukromných domů. K prostředkům osobní exekuce, obmezujícím svobodu dlužníkovu, lze čítati též závazek dostavit se k soudu, který třeba nebyl přímou exekucí, značně dlužníkovu osobní svobodu obmezoval. — Práci Cádovu, oprěnou o pečlivě snesené prameny historické i literární, vítáme jako další krok v spracování českého práva soukromého, s přáním, aby na základě prací podobných, záhy mohlo se přistoupiti k vybudování soustavného systému českého práva.

Boh. Sejhar.

Zprávy.

Právnická fakulta v Bratislavi. V posledním čísle vzkříšeného „Právnického Obzoru“ (III. 1—2, str. 62, 63) se žádá okamžitě zřizení slovenské fakulty právnické. Přejeme si jí jistě z hloubi duše, ale přes to, ac velmi neradi, musíme opravití omyly této noticky. Těžko říci, jak možno jest tvrditi, že se otevření fakulty odsunuje na 5—6 let. Neboť bylo již z kompetentních míst oznámeno, že maďarská fakulta bude na přesrok uzavřena a za to ihned pak otevře se právnická fakulta při universitě Komenského a pokud víme, konají se k tomu veškeré přípravy. Pisatel však žádá za okamžitě (ještě letos) otevření její a chce tuto otázku řešiti vlastně poslovenčením maďarské fakulty. Avšak máme jednak dosti smutných zkušeností s podobným řešením a jednak potřebujeme nutně ještě lidi dokonale znalých uherského práva, pokud unifikace nebude úplně provedena. Jsme si vědomi, že přechodná doba nese v sobě leckterou hořkost, již však se nemůžeme prozátím zprostiti.

Kardinální chybou návrhu jest myšlenka, aby stolice, které by ihned nemohly býti obsazeny profesory, byly dány lektorům. Nejen, že lektoři netvoří vysokých škol, ale nelze připustiti, aby lidé nedosti odborně vzdělání učili na fakultě. A studenti jistě s povděkem neuvítají návrhu, aby pro pedagogickou záruku museli zkoušky z předmětů lektorů sklá-

dati v Praze neb v Brně, což by se nesrovnávalo též s důstojností a autonomií university.

To jest zásadní omyl, který podporuje jiný. Pisatel moticky argumentuje: „Veď aj pražská univerzita česká vznikla z podobných počiatkov.“ Čtouce nevěříte svému zraku a čtete znova. Vzpomenete na Gollovo „Rozdělení pražské university“ (str. 57) a Kaprasovy „Práv. dějiny“ (I. 146), kam odkazujeme i pisatele. Roku 1882 měla právnická fakulta česká pět řádných profesorů (Randu, Otta, Haněla, Zuckra a Talfrě), pět mimořádných (Gundlinga, Pražáka, Stupeckého, Bráfa a Heyrovského), dva docenty (Štercha a Kaizla) a žádného lektora. Jména skvělá, významu světového dotvrdí pravdu lépe všech dlouhých polemik. Avšak jest nebezpečno psáti podobné noticky, jako tato v „Práv. Obzoru“. Nesvědomitá a často též nekalých obmyslů kritika může jich využití na škodu redakce i věci samé. Jsou to hrozné omyly, proti nimž nutno co nejdůrazněji protestovati, aby se nestaly omyly slovenskými. V—

Štúdium práv v Maďarsku. Chcem opísať štúdium na právnických fakultách v bývalom Maďarsku. Núti ma k tomu tak i: úplná nevedomosť tunajších kolegov, a po druhé, špatné ich názory, ktoré si zadovažili počas války, keď tam boli položené české pluky. Myslím najlepšíe spravím, keď opíšem najprv štúdium. Študovanie sa začalo na bársktorej právnickej fakulte a trvalo 4 roky. Po čas tohoto štúdiu musel složiť každý 3 štátne zkušky takzvané „základné“. Zkušky sa robily: prvá v 2—3 semestru, druhá po 5. a tretia po ôsmom semestru. Po skončení týchto zkušek dostalo sa absolutorium. Za tymito nasledovali rigorosa „prisne štátne zkušky“. Keď aj tie boli složené, tak zadal behom troch mesiacov prácu: mohla to byť úvaha alebo rozluštenie nejakej právnickej otázky. Jestli túto prácu profesorský sbor za dobrú uznal, tak nasledovala promócia. Toto štúdium bolo možné v Pešti (Budapešti) a v Kluži (Kolozsvár) a po čas války i v Bratislave. Tieto tri fakulty boli teda len úplné, len tieto tri boli vlastne v plnom slova smysle univerzity. Okrem týchto boli v Maďarsku tak zvané právnické akademie na pr. Košice, Prešov, Susišský potok (Sárospatak) a Piatikostol (Pécs). Tieto sa rozlišovali od predošlých v tom, že ony mohli vydať len absolutorium, totiž tam mohol poslucháč odposlúchať a základné zkušky složiť, ale rigorosa tie už musel na univerzite. Tieto akademie boli ovšem proti univerzitám dosť malé, ich poslúchačstvo málokedy prevyšovalo 800. Na všetkých týchto školách jediná vyučovacia reč bola „spasiteľná maďarčina“ a vyučovalo sa okrem rímskeho práva len maďarskému. Učebnice skoro každý profesor mal svoje, ktorých niekterí sa aj príliš hlavate pridrživali. Ten istý obor práva všade okrem peštianskej vyučoval len jeden profesor. Zkúšal ho taktiež len on. Zkušky sa mohli len razom opraviť. Najväčšia mýlka medzi kolegmi je v tom, že sú v tom domnení, že požadovalo sa na zkuškach málo. Táto mienka vôbec neobstojí, lebo tak prísnej univerzity ako bola peštianska bolo treba hľadať. Neplatí to ovšem o malých akademiách, kde zkušky boli ľahšie, už i preto lebo len jeden zkušebný komisár mohol pripadnúť na ten istý obor. Štúdium bolo uľahčené hojnou literatúrou právnickou. Ako príklad uvádzam, že sám poznám do 10 rozličných prác o rímskom práve, ktorá sú i dnes k doštaniu. Ovšem že nie jedno vydala sama univerzita alebo ministerstvo školstva. Taktiež to ministerstvo sa staralo o ľahšiu výživu poslucháčov, bolo viac internátov, alumnii (mense) atď. a okrem toho veľmi mnoho štipendií. Ovšem najľahšie ich dostal ten, kdo mal odporúčanie, že je „dobrým hazafim“ (vlastencom). Kto skončil štúdium úplne a mal i doktorát, mal otvorené pole v celej administratíve. K súdobníctvu potreboval praksi a odbornú sudcovskú zkušku. Cand. pravotírstva potreboval najmenej 4 roky praksi v adv. kancelárii, ktorou mohol započat po prvou rigorozume. Advokátska zkuška sa delila na písemnú a ústiu. Zkušobníci boli menovaní s profesorov, sudcov a advokátov. Myslím dosť na prvý raz toľko. Najbližšie by som rád posvietil na zkuš-

šobnú látku. Prial by som si len jedno ku koncu pripomenúť: a to, že byď svou videl našu univerzitu v takom rozkvetě, tak bohatú vo všetkom, ako bola maďarská.

—rin—

Slavnosti na paměť 400. výročí úmrtí m. Viktorina Kornela ze Všehrd. Ve zdech dvou měst, jež stala se mezními body mistrova života, bylo vzpomeno jeho velikého významu. Jeho rodiště, starobylé město Chrudim, dne 24. října uspořádalo péči občanského Klubu a Akademického spolku pietní slavnost spojenou s velkolepým průvodem, jenž vzdal světě jeho památce hold před pomníkem stápejícím se ve svěží zeleni. Vřelými slovy ocenil dr. Píppich působení slavného chrudimského rodáka a poukázal výstižně na okamžiky jeho života, jež nam vždy zůstanou vzorem. Potom ve slavnostní přednášce univ. prof. Kapras zasadil Všehrdův portrét v celkový rámeč právních dějin českých, zdůrazniv tak vývojově veliký charakter mistrův a zároveň poukázav na jeho nepaměťující význam. A co jest možno říci o prosloveh zástupců četných korporací i vědeckých institucí? Vyzněly vesměs plně, odvrhujice veškerou faleš i zlobu, klam i podvod, s oprávněnou nenávistí proti malomyslnosti a pevnou vírou v krásnou budoucnost, již nutno si podle vzoru oslavencova vybojovati prací, nadšením národním a spravedlností sociální. Spolek náš zastupovali na této slavnosti nesmírně čteně navštívené kolega starosta Sochor a kol. dr. Čáda, kteří jménem českých právníků položili k pomníku Všehrdovu vavřínový věnec.

Chrudim tehdy promluvila jasnou řečí, dosvědčujíc, že chce kráčetí ve šlépějích svého slavného rodáka. A k ní neměně důstojně, ale s větším důrazem na vědecký význam Všehrdův, připojila se Praha, jeho místo úmrtí. Dne 3. prosince 1920 v památné veliké aule pořádala fakulta právnická univ. versity Karlovy a náš spolek slavnostní schůzi, již zahájil rektor prof. Mareš, pozdvihuje s radostí národní stránku Všehrdových děl a připamatovávaje, jak osudným mementem byla mistrova slova v tehdejších bojích jedvých proti druhým a jakou jsou výstrahou pro naši budoucnost ve svobodném státě. K jeho úvodní řeči, proslovené k zahájení slavnosti na význam Všehrdův poprvé z rektorského křesla na obnovené universitě Karlově, navázal děkan fakulty právnické prof. Kapras ocenění Všehrdovy činnosti a poukázal na evoluční momenty jeho práce, že v době, kdy v jiných zemích domácí právo mizí pod tlakem recepce cizích práv, dospívá on vrcholu buduje na vlastních základech, neboť svému dílu autor vdechuje ducha dokonalosti a nevystižné vytríbenosti. Toto řečníkovo zařazení osobnosti Všehrdovy, ve kterém není nepřirozeného lomu celkového vývoje, dalo fundamentální basi celé slavnosti. Za právnický dorost promluvil kolega B. Šejha. Jeho skvělá miniatura drobnomalba vystihla Všehrdovu podobiznu po všech stránkách jeho všestranné činnosti a zhuštěně charakterisovala oslavence tvořic vhodný spojovací článek k hlavnímu bodu celé slavnosti, slavnostní přednášce prof. dr. Kadlece. Jisté že při jeho sloveh pamětníkům odhalení pomníku chrudimského a čtenářům Čelakovského přednášky tehdy proslovené a pak uveřejněné v „Právniku“ (1911), vybavily se v paměti vývody Čelakovského. Nad ně však přednáška prof. Kadlece vynikla. přinášejíc kritickou retrospektivu nových studií jak o mistrově životě, tak o jeho díle. Jen letmo možno se zmíniti o domněnce stran účelu, jež sledovala šlechta zbavením mistra úřadu při deskách zemských, že totiž hleděla mo znmožniti přístup k materiálů v deskách, což řečník doložil usnesením nejbližšího sněmu. Nebylo však momentu, jehož by si byl prof. Kadlec nepovšiml. A tak si jest jen přátí, aby přednáška vyšla tiskem a její myšlenky byly provždy zachovány. Nemohlo býti věru lepší slavnosti na počest m. Viktorina Kornela ze Všehrd. Litujeme jen, že pro technické překážky nebylo možno odhaliti na úmrtním domě pamětní desku, jak původně náš spolek zamýšlel, ač městská rada pražská věnovala určitou částku na restauraci starobylého domu.

Ča.

Přehled zákonodárství republiky československé. Dnešním číslem počneme uveřejňovati pro potřebu studentů i veřejnosti krátké obsahy jednotlivých zákonů a nařizení tak jak chronologicky vycházejí ve Sb. z. a n. — Jest naším cílem, abychom ty, kteří nemají času nebo příležitosti pročítati celou naši činnost zákonodárnou, upozornily

krátce na změny v našem právním řádě nastalé. Účelem tedy jest práce informativní a zpřehledňující.

Vládním nařízením ze dne 3. srpna 1920, čís. 474 Sb. z. a n. ponechávají se dosavadní seznamy v nucených správců, jež měly soudy znovu zdělati v roce 1920, v platnosti do roku 1921, kdy budou znovu založeny.

Opatření stálého výboru ze dne 4. srpna 1920, čís. 480 Sb. z. a n. jedná jednak o snížení trestní sazby na zločiny krádeže, zpronevěry a podvodu, na něž by podle §§ 173, 184 a 203 tr. z. mělo se užití trestu těžkého žaláře od 5—10 let tak, že lze užití sazby od 1—5 let, bude-li sazba ta vzhledem k povaze činu a znehodnocení peněz dostatečná. (§§ 1—5.) Od § 6 ustanovuje se, že o trestném činu, jenž přísluší před sborový soud první stolice, může rozhodovati sám soudce, ovšem v řízení podle zásad platných pro sborové soudy. Tak však může se díti pouze v tom případě, jestliže 1. veřejný žalobce jako trest navrhl ztrátu svobody do 6 měsíců a jestliže 2. obžalovaný (nebo jeho zástupce) nepodal proti tomu odpor do 3 dnů. — Podobně stanoví se pro soudy vojenské. — Nařízení platí do 31. prosince 1921.

Vládním nařízením ze dne 20. srpna 1920, čís. 512 Sb. z. a n. upravuje se užívání státní vlajky, praporu a pečeti. — Zákonem čís. 252 Sb. z. a n. z roku 1920 byly zřízeny znak malý, střední a velký. Státní úřady, soudy, ústavy a podniky užívají pravidelně malého znaku, kolem něhož v kruhu jest udáno jméno a sídlo dotyčného úřadu. Úřady a soudy společně celému státu, užívají středního znaku. V zahraničním styku užívá se velkého znaku, stejně i prezident republiky a Národní shromáždění. — Státní vlajky může býti při slavnostních příležitostech užito i soukromníky a nestátními korporacemi. Nesmí ovšem býti zbužováno zdání, že jde o orgán, podnik nebo majetek státní. Jinak užívání znaků státních povoluje soukromníkům a nestátním korporacím příslušné ministerstvo. Za udělení lze vybíratí taxu až do 10.000 Kč.

Umluva mezi vládami republiky československé a rakouské o uvolnění deposit a vzájemném uznání kontrolního označení cenných papírů (Sb. z. a n. čís. 313, vyhláška ministerstva financí ze 6. září 1920). a) Na území obou republik k žádosti státních příslušníků smluvních stran lze uvolniti vzájemně zadržané bankovní i úřední deposita. Optanti nesmí míti bydliště na území státu, od něhož uvolnění deposit se požaduje. Deponované hodnoty, které mají býti uvolněny, jsou prosty dávky z majetku. Umluva vztahuje se i na právnické osoby a dokonce normuje uvolnění deponovaného majetku příslušníků jiných smluvních států, pokud nemají delší čas (5 let) bydliště na území státu, jenž má uvolniti deposita. Uvolnění nejsou na závadu zástavní práva z veřejných dávek a poplatků, kdežto deponované deposit, na nichž lpí závazky soukromé, vázán je souhlasem depositního místa. b) Kontrolní označení cenných papírů v jednom z obou smluvních států má platnost i pro druhý, takže cenné papíry v republice rakouské kontrolně označené, budou zde vypláceny, jsou-li v tuzemsku splatny.

Opatření Stálého výboru Nár. Shr. (§ 54. úst. list.) o podporách v nezaměstnanosti, čís. 519 Sb. z. a n. — Státní podpory, udělené podle zákona ze dne 10. prosince 1919, čís. 63 Sb. z. a n. a ze dne 12. února 1919, čís. 63 Sb. z. a n., zavazují podle tohoto opatření Stálého výboru osoby podporované, aby bez zvláštní odměny vykonávaly práce přidělené jim okresní politickou správou. Doba práce přikázané ve veřejném zájmu určena poměrem místní mzdy ku udělené podpoře.

Nařízení vlády republiky Československé ze dne 17. září 1920, čís. 531 Sb. z. a n., o nové úpravě poplatků v poštovní službě novinové. Změna poplatků za dopravu novin jak v tuzemsku, tak ve styku mezinárodním na základě poštovního zákona z 5. listopadu 1837, čís. 47 z roku 1838, s. z. p. 240 z roku 1838. (Pokrač.)